

Borko Stefanović*

Univerzitet u Beogradu – Fakultet političkih nauka

Uticaj na odluke američkog Kongresa kroz rad etničkih lobija**

Apstrakt

U radu se obrađuju tri primera etničkih lobija u američkom Kongresu, pri čemu se pokušava odrediti koji su primeri više i manje uspešni od tri navedena. Obraduju se izraelski, jermenski i srpski lobiji. U radu autor prikazuje njihovu delatnost, iskustva, domašaj njihovih aktivnosti u Kongresu, ali i jasne naznake kojim putem treba ići radi postizanja uspešnog lobija u Kongresu i izbeći zamke neuspešnih primera, koristeći empirijske parametre, ali i širok dijapazon stručne literature na engleskom jeziku. Autor se rukovodio hipotezom po kojoj uspešan lobi ne može biti ostvaren u Vašingtonu ukoliko ne postoji sprega između agilne ambasade date države u SAD, organizovane dijaspore i izvesnih a ostvarivih spoljnopolitičkih ciljeva neke države koja želi da ostvari diplomatski uspeh u SAD i približi svoje interese Vašingtonu. Druga hipoteza ističe slab učinak angažovanja lobi firmi radi ostvarivanja uticaja određene države u Vašingtonu, sa brojnim neuspešnim primerima. Zaključak autora je da najbolji učinak, uz rušenje stereotipa o novčanom uticaju u Kongresu, svakako predstavlja uporan i organizovan rad diplomatskog predstavništva u sprezi sa instruiranom i mobilisanom dijasporom u SAD.

Ključne reči

Lobi, Kongres, AIPAC, Kongres srpskog ujedinjenja

---

* diploborko@yahoo.com

** Ovaj tekst je deo master rada, odbranjenog na Fakultetu političkih nauka, Univerziteta u Beogradu, 15.07.2020. godine. Autor je bivši zamenik ambasadora Srbije u Vašingtonu u periodu 2003–2007.

IZRAELSKI LOBI U AMERIČKOM KONGRESU

Svaki etnički lobi se trudi da ostvari rezultate u američkom Kongresu i da se ne usvoje sporazumi, zakoni i rezolucije koje im ne odgovaraju. Ono što je svakako za posebnu pažnju je primer izraelskog lobija koji funkcioniše već decenijama. Jevrejski narod koji živi u Americi je rano shvatio potrebu međusobnog povezivanja i delovanja u pravcu donosilaca odluka u američkom društvu. Dok je ranije taj napor bio fokusiran na usmeravanje američke Vlade ka delovanju protiv režima u svetu, najviše u Evropi, koji su na različite načine kršili prava Jevreja, nakon 1948. godine taj napor dobija drugu dimenziju. Izraelski lobi više ne deluje samo u pravcu prevencije i borbe protiv antisemitizma, nasilja i ugrožavanja jevrejskih života, već pre svega na promociji i zaštiti interesa države Izrael.

Koreni organizovanja društvenih organizacija Jevreja su u četrdesetim godinama XIX veka u Njujorku, kad je osnovana i danas aktivna organizacija B'nai B'rith (Deca sporazuma – misli se na Sporazum sa Bogom, prim. BS). Ova organizacija postoji i danas i bavi se zaštitom od diskriminacije i promocijom jevrejskog načina života i porodice. U Americi ima oko 6.000.000 Jevreja i ne prelaze dva posto stanovništva, što je približno po istraživanju PEW Istraživačkog centra (PEW Research Center) i Biroa za popis stanovništva SAD.¹ Mahom žive u državi Njujork, Floridi i Kaliforniji i uvek predominantno glasaju za Demokrate. Sve „stare” jevrejske organizacije, kao što su pomenuta B'nai B'rith, Anti-Defamation League, American Jewish Committee, nastale su na osnovama očuvanja jevrejskog identiteta, borbe protiv antisemitizma i kao reakcije na progone njihove braće u Evropi. Mnoge od ovih organizacija imaju razgranatu mrežu kancelarija i aktivista po celoj Americi i vrše uticaj na donosioce odluka. Ipak, neke od jevrejskih organizacija u Americi nisu klasičan lobi koji podleže Zakonu o otkrivanju lobiranja (Lobbying Disclosure Act), dakle nemaju direktan tretman kao klasičan, registrovani lobi. To ne znači da oni, pored edukativnih, ne vrše i lobističke aktivnosti. Istovremeno, najmoćniji izraelski lobi u Americi, *Američko-izraelski komitet za javnu politiku (AIPAC)*, inicijalno je registrovan kao lobi strane Vlade i potpadao je pod pravila FARA (Foreign Agent Registration Act iz 1938. godine), zakon koji reguliše zastupanje stranih vlada u Americi. Oni su se tek šezdesetih godina preregistrovali na klasičnu američku organizaciju, američkih građana, koja lobira za interese Izraela i utiče na američku spoljnu politiku. To potvrđuje i Imanjuel Nes u svojoj knjizi: „Etnički lobi koji je najšire prepoznat je AIPAC. Sa sedištem u Vašingtonu, sa deset regionalnih kancelarija u SAD i jednom u Jerusalimu, uz predstavnštva na više od 200 univerzitetskih kampusa u Americi, AIPAC

¹ Na internet sajtu PEW Research Center se nalazi njihova verodostojna procena jevrejskog stanovništva u SAD; <https://www.pewforum.org/2013/10/01/chapter-1-population-estimates/>, pristupljeno 06. maja 2020. godine.

ima više od 55.000 članova”.² AIPAC nije PAC, iako bi neko to mogao da pomisli zbog skraćenice naziva ove organizacije. Ova organizacija, u početku veoma slaba i mala, brzo je rasla, prikupljala sve više ljudi i novca i zauzimala najviše mesto među lobijima u Americi. To se naročito pojačalo tokom i nakon Julskog rata 1967. godine, kad su simpatije prema Izraelu narasle među jevrejskim stanovništvom i kad je probuđen duh novog identiteta. Dinamiku AIPAC-a u svojoj knjizi ističu i Miršajmer i Volt: „AIPAC se promenio od intimne, niskobudžetne, operacije, u masovnu organizaciju sa stafom od više od 150 zaposlenih i godišnjim budžetom (isključivo od privatnih donacija) koji je otišao sa nekih 300.000 dolara godišnje u 1973. godini na između 40 i 60.000.000 godišnje sada”.³

Kako i zašto američke etničke interesne grupe lobiraju u američkom Kongresu najbolje se vidi kroz aktivnosti AIPAC, Američkog jevrejskog komiteta (American Jewish Committee) i ADL, Lige protiv defamacije (Anti-Defamation League), Konferencije predsednika najvećih američkih jevrejskih organizacija (CPMAJO). Tu su i tzv. think tankovi, instituti, nevladine organizacije na promociji društvenih vrednosti. Postoji mnogo registrovanih PAC-ova za skupljanje i distribuciju novca za kampanje za mesto u Kongresu, neki su i skriveni. Značaj takvih PAC-ova i njihovih donacija podvlače i Miršajmer i Volt u svojoj knjizi: „Center for Responsive Politics je uradio istraživanje koje je pokazalo da su više od 30 takvih PAC-ova donirale više od 3.000.000 dolara kongresnim kandidatima na izborima 2006. godine”.⁴

Sve nabrojane organizacije imaju mnogo kancelarija po celoj Americi, okupljaju aktiviste i volontere, šalju informacije članovima Kongresa, usmeravaju kampanje i novac u pravcu kandidata koji su na liniji sa njihovim interesom, bave se edukacijom i organizovanjem sastanaka sa donosiocima odluka. U radu sa Kongresom se naročito ističe AIPAC, i to ne samo kroz prisustvo, dostupnost kongresmena i senatora za njihove predstavnike, već i kroz zaustavljanje svakog pokušaja da se neka legislativa usmeri protiv Izraela. Oni su u stanju da zaustave bilo kakav predlog, amandman ili javni nastup bilo koga u Kongresu, samo ukoliko oni procene da ima makar „mrvu” antisemitizma, pri čemu je ovaj pojam sad postao veoma široko postavljen i udaljio se od izvornog značenja. On je sada plašt i za bilo kakvo odstupanje od glavnog toka politike i vokabulara prema Bliskom istoku. Danas je za predstavnike AIPAC, AJC i ADL antisemitizam i ako se govori bilo šta pozitivno o Palestincima, palestinskoj državi ili palestinskim žrtvama u sukobima na Bliskom istoku. Ne

---

² Immanuel Ness, *Encyclopedia of Interest Groups and Lobbyists in the United States*, Volume Two, p. 600.

³ John J. Mearsheimer, Stephen M. Walt, *The Israel Lobby and US Foreign Policy*, p. 119.

⁴ *Ibid.*, p. 117.

postoji bilo koja rezolucija koju bi AIPAC neformalno „pustio” u Kongres a da ne dobije podršku više od 95 procenata kongresmena i senatora. O ovoj vezi između stavova većine kongresmena i samog AIPAC piše Kalil Marar, navodeći Šenona, u svojoj knjizi *Arapski lobi i američka spoljna politika* (The Arab Lobby and American Foreign Policy): „Pišući o američkoj spoljnoj politici posle 11. septembra, Von Šenon je uočio da to – kako je američki Kongres postao toliko proizraelski ima veze sa interesnim grupama – naročito sa AIPAC”.⁵

Ove organizacije su, kao što smo rekli ranije, više desničarske i konzervativnije u pravcu spoljne politike od same izraelske Vlade i svaki levičarski premijer Izraela uvek ima problem sa njima. U mnogo čemu se može zaključiti da su one svoj cionizam razvile na osnovama Žabotinskog⁶, a nikako bivšeg premijera Izraela, Jicaka Rabina. Oni su se usmerili veoma rano u svojim aktivnostima (odmah nakon Drugog svetskog rata) na dobijanje podrške SAD za priznanje Izraela (što su odmah i postigli), a zatim za dobijanje najbližeg političkog, vojnog i ekonomskog partnerstva. U tom smislu su sve proizraelske organizacije vršile snažan uticaj, nekad lobističko-novčano-kampanjski, nekad lični, na aktere u Administraciji i Kongresu. Ta aktivnost je dobila obrise „neformalnog predstavnika izraelske Vlade” u Americi.

U Kongresu je aktivnost išla od nominacija, preko kampanja kandidata, informisanja i edukovanja kongresmena i senatora, uputstava za glasanje, pravljenje nacрта govora i predloga rezolucija, amandmana i zakona, pa sve do sprečavanja bilo kakvog lobističkog proboja proarapskih lobista i posebnih interesa.

Jasno je da nisu gubili vreme, ali zašto bi to zanimalo američke birače? I ne zanima ih. Američki birači imaju određenu simpatiju prema Izraelu, ali suštinski o tome malo znaju. Proizraelski lobisti su rano shvatili da se uticaj vrši na donosiocima odluka u spoljnoj politici i da Kongres može biti korisna institucija u pomoći odabira „pravog kursa” Administracije. Amerika nikako nije mogla izbeći svoje učešće u tom nikad završenom sukobu na Bliskom istoku i za AIPAC i slične organizacije je bilo od strateške važnosti da Vašington bude na njihovoj strani. Nisu štedeli sredstva, energiju i ljude i nisu se ustručavali da ubeđuju i one koji ne misle kao njihov poseban interesni mehanizam, a ne kao što lobisti često čine, lobirajući već ubeđene, kako je to Vilijam Kvant primetio: „Članovi Predstavničkog doma i Senata urade svoj deo posla, jer većina njih smatraju AIPAC kao direktni predstavnik političke sile na Kapitolu hilu koja može da 'napravi ili slomi' njihove šanse na izborima”.⁷

⁵ Khalil Marrar, *The Arab Lobby and US Foreign Policy*, Routledge, New York, 2008, p. 5.

⁶ Ze'ev Žabotinski, teoretičar jevrejske desnice, pisac, novinar, političar i osnivač više jevrejskih organizacija. Revizionista. Zalagao se za cionizam na obe obale reke Jordan, dakle, za Veliki Izrael.

⁷ Khalil Marrar, *The Arab Lobby and US Foreign Policy*, p. 62.

Aktivnosti proizraelskih organizacija u Kongresu usmeravaju se ka obezbeđivanju budžetskih izdvajanja za Izrael, izdašne vojne pomoći (koja iznosi 3.000.000.000 dolara godišnje, ne računajući ekonomsku pomoć, budžetsku, pomoć za izbeglice, kao i pomoć oko ranijih kredita. Podaci do 2019. godine). Podaci se mogu naći u Istraživanju Džeremija M. Šarpa (Jeremy M. Sharp) na Kongresnom istraživačkom servisu (Congressional Research Service).⁸ Tu je i pomoć radi daljeg unapređivanja najpovoljnijeg trgovinskog i ekonomskog partnera SAD, kao i zaustavljanje onih međunarodnih sporazuma koje ove organizacije posebnih interesa vide kao problematične. To često pravi dosta zastoja u inače neprohodnim putevima dolaženja do mira na Bliskom istoku i formiranja dve države. Pogotovo je teško braniti pozicije Izraela u situacijama kad su Palestinci žrtve i kad se disproportionalna izraelska sila suprotstavlja palestinskoj deci sa kamenicama, kao tokom Intifada, odnosno pobuna Palestinaca.

Imanjuel Nes u svojoj knjizi prikazuje primer kakva je moć AIPAC-a u Senatu: „Kad je Klintonova administracija 1998. pokušala da promoviše mirovno rešenje koje je Izrael video kao nepovoljno, AIPAC je bio u stanju da dobije potpise čak 81 senatora (od 100, prim.BS) na pismo predsedniku u kojem traže da ne vrši pritisak na Izrael”.⁹

Ove organizacije prikupljaju novac, imaju svoje PAC-ove ili su same tako registrovane i nastavljaju neumorno da vrše uticaj na svaki saziv Kongresa. U tim aktivnostima imaju podršku Amerikanaca jevrejskog porekla, iako se u tim krugovima može čuti da je podrška jevrejske dijaspore često neka vrsta kupovine savesti, pošto njihov ostanak u SAD nije u skladu sa cionističkim stavovima. No, i pored skepse, kontroverzi i činjenice da Jevreja u SAD nema toliko da zaista mogu da utiču na ishode predsedničkih i kongresnih izbora, kao i činjenice da američki Jevreji glasaju za Demokrate, čak i onda kad je jasno da nemaju nikakve šanse, ono što rade AIPAC, AJC i ADL je primer uspešnosti, dobre organizacije, posvećenosti cilju i idealu.

Imanjuel Nes u svojoj knjizi ističe neke elemente aktivnosti najuticajnijeg izraelskog lobija u Kongresu: „AIPAC je veoma aktivan na Kapitolu. Tokom izbora 1998. godine ova organizacija je imala više od 2.000 sastanaka sa članovima Kongresa i sreća se sa više od 600 kandidata za Kongres, uključujući i sve one koji su izabrani na tim izborima. Njihovi aktivisti su takođe

---

⁸ Internet stranica svih dostupnih izveštaja Kongresnog istraživačkog servisa (CRS); <https://www.everycrsreport.com/reports/RL33222.html#Content>, pristupljeno 06. maja 2020. godine.

⁹ Immanuel Ness, *Encyclopedia of Interest Groups and Lobbyists in the United States*, Volume Two, p. 601.

uključeni u obrazovanje javnosti, objavljujući više od 500 pisama urednicima novina, kolumni i editorijala, članaka, o američko-izraelskim odnosima".¹⁰

Važno je napomenuti i da nije svaka podrška Izraelu deo lobija, niti svaka podrška koja je vidljiva, od štampe, Kongresa i Administracije, automatski spada u „izraelski lobi“. Takva klasifikacija je uprošćavanje i veoma površan pogled na stvari. Sve je to odlično napisano i objašnjeno i u Miršajmerovoj i Voltovoj knjizi, *Izraelski lobi i američka spoljna politika*:

Definicija izraelskog lobija ne znači da je svaki Amerikanac sa pozitivnim odnosom prema Izraelu član lobija. Nije ni svaki zvaničnik Amerike koji podržava Izrael član lobija. Senator koji uporno glasa u korist pomoći Izraelu nije obavezno član izraelskog lobija, jer taj senator, moguće je, prosto popušta pod političkim pritiskom proizraelskih interesnih grupa.¹¹

JERMENSKI LOBI U AMERIČKOM KONGRESU

Drugi etnički lobi i predstavnik posebnih interesa je jermenski lobi. Ovaj stari lobi po svom delovanju u američkom društvu je drugačiji od izraelskog lobija, koji smo obrađivali, pre svega jer je tipičan predstavnik onoga što u Americi nazivaju "One issue lobby" (Lobi jednog pitanja). Naime, jermenski lobi funkcionise u SAD od samih početaka naseljavanja jermenskog naroda u ovu zemlju, ali je uvek bio usmeren na pitanje njihovog stradanja i genocida koji je sprovodila Turska i njen režim. Kroz pitanje jermenskog genocida (1915–1923) prelama se skoro svaka aktivnost ovog lobija, a slične primere možemo videti kroz delovanje jermenskog lobija i dijaspore u Francuskoj i Velikoj Britaniji. Tek se sa raspadom Sovjetskog Saveza pojavila nova tema za angažovanje jermenskog lobija, a to je rat za nezavisnost koji je Armenija vodila sa Azerbejdžanom kroz sukob u oblasti Nagorno Karabah (1989–1994). Dotad, Jermeni su se sakupljali u svoje klubove, organizacije i borili se za svoj identitet i priznanje njihovog stradanja pod Turskom. To se vidi i u radu Dikrana Koumdžijana (Dickran Kouymjian) sa Kalifornijskog državnog univerziteta u Frenzu, koji je objavljen 1992, a koji se može naći u elektronskoj arhivi ove ustanove.¹²

¹⁰ Immanuel Ness, *Encyclopedia of Interest Groups and Lobbyists in the United States*, Volume Two, p. 601.

¹¹ John J. Mearsheimer, Stephen M. Walt, *The Israel Lobby and US Foreign Policy*, pp. 113–114.

¹² Internet stranica arhiva California State University Fresno; http://armenian-studies.csufresno.edu/faculty/kouymjian/articles/us_armenians.htm, pristupljeno 06. maja 2020. godine.

Ovaj lobi je odličan pokazatelj kako se jermensko stanovništvo u Americi efikasno okuplja i podržava svoj lobi. Jermenski lobi deluje kroz dve glavne organizacije – Jermenski nacionalni komitet u Americi (Armenian National Committee in America, ANCA) i Jermenska skupština Amerike (Armenian Assembly of America, AAA). Ove dve organizacije nisu iste, osim po borbi za podršku nezavisnoj Jermeniji i priznanju jermenskog genocida. ANCA je osnovana po članu 501 (c) (4) američkog zakona, što joj daje mogućnost širokog lobiranja, dok je AAA formirana po članu 501 (c) (3), što je sprečava da direktno lobira. Džulijen Zarifijan u svojoj knjizi podvlači osnovne razlike između dve glavne jermenske organizacije u Americi: „Dve glavne razlike postoje: AAA jasno govori o američkim interesima, dok se ANCA fokusira samo na Jermeniju i Jermene. Ciljevi ANCA su više politički i predstavljaju čvršće pozicije. Zaista, kad se AAA fokusira na dijalog, informacije, konsenzus, demokratiju, itd, ANCA insistira na „slobodnoj, ujedinjenoj i nezavisnoj Jermeniji” (aludira se na teritorijalno proširenje sadašnje Jermenije, prim. BS)”.¹³

I pored ogromnih, višedecenijskih, napora, stiče se utisak da uspešno pariraju turskom i azerbejdžanskom lobiju u Vašingtonu, koji se primarno oslanjaju na rad svojih diplomatskih predstavništava i sporadično angažovanje lobi firmi. Ono što svakako izdvaja jermenski lobi je tradicija, dobra organizacija inače veoma koncentrisane dijaspore, pa samim tim efektivnost u delovanju na ishode kongresnih i senatorskih izbora. Naime, Jermeni uglavnom žive u Kaliforniji, Njujorku, Bostonu i Ilinoji, i to u ne više od tridesetak kongresnih distrikta.¹⁴ Preko svoje dve organizacije oni utiču na pripadnike svog naroda koji tamo žive kome da daju svoj glas i podršku. To, naravno, zavisi od odnosa kandidata prema jermenskom pitanju, nezavisnoj Jermeniji i, pre svega, jermenskom genocidu. Jermenski lobi je u velikoj meri angažovan u kongresnoj trci sa Turskom i Azerbejdžanom oko budžetske i vojne pomoći SAD ovim državama, pri čemu se obe navedene jermenske organizacije trude da Turskoj i Azerbejdžanu tu pomoć smanje ili blokiraju.

Imanjuel Nes u svojoj knjizi slikovito prikazuje finansijski rezultat angažovanja jermenskog lobija u Kongresu: „Amerika smanjuje svoju pomoć Turskoj i prebacuje je u kredite; sredinom devedesetih godina ova pomoć je pala sa 543.000.000 dolara na 450.000.000. U 1997. godini je pomoć Turskoj smanjena sa 49.000.000 na 25.000.000 dolara, zbog protesta jer je turska armija imala aktivnosti protiv Kurda. Tada je jermenski lobi uspeo da smanji još

---

¹³ Julien Zarifian, *The Armenian-American Lobby and Its Impact on U.S. Foreign Policy*, Springer, New York, 2014, p. 507.

¹⁴ Internet izvod iz arhiva Biroa za popis stanovništva (US Census Bureau) navodi najveću koncentraciju u okruzima Kalifornije; <https://archive.org/details/LosAngeles-longBeach-santaanaCaMetroAreaAncestry2000/mode/2up>, (pristupljeno 06. maja 2020).

dodatnih 3.000.000 dolara pomoći Turskoj, ukoliko Turska ne otvori svoje granice za Jermeniju (Turska ih je zatvorila zbog jermenskih vojnih akcija u sukobu oko Nagorno Karabaha)".¹⁵

Tu se ističe i za jermenski lobi najvažnije lobističko i vrednosno pitanje, a to je pitanje priznanja jermenskog genocida. U tome su delimično uspešni jer je američki Senat priznao turski genocid nad Jermenima, ali Predstavnički dom, a ni Administracija, nisu. Bili su uspešni u sprečavanju budžetskih izdvajanja Vašingtona za Azerbejdžan, Tursku, kao i u blokiranju postavljanja ambasadora SAD u Jermeniji jer nije prihvatao da upotrebi reč „genocid“ za jermenski genocid. Džulijen Zarifijan u svojoj knjizi ističe aktivnosti jermenskog lobija na pitanju alokacije budžetskih sredstava za Jermeniju i blokadu Azerbejdžana: „Po pitanju odnosa SAD sa Jermenijom i N. Karabahom je jermenski lobi bio aktivan. Dva najpoznatija primera su član 907. Freedom Support Act-a iz 1992. godine, kojim je sprečen Azerbejdžan da primi američku pomoć, osim za humanitarne svrhe, tokom više od decenije, kao i obezbeđivanje godišnje finansijske pomoći Jermeniji u isto vreme. Ono što je bitno reći je da je podrška lobija i njihovih prijatelja u Kongresu obezbedila Jermeniji status nacije jednog od najvećih primalaca direktne američke finansijske pomoći per capita i sprečila Azerbejdžan da dobije finansijsku podršku”.¹⁶

Jermenski lobi je nastao kao i mnogi drugi etnički lobiji u Americi, kroz buđenje nacionalnog poleta, zahteva za nezavisnošću nakon Prvog svetskog rata, potrebe da se očuva njihov identitet kao jermenskih Amerikanaca, ali i kroz provlačenje skoro ukupnog identiteta kroz pitanje genocida. Zbog toga je jermenski lobi često viđen u Vašingtonu kao lobi jedne teme. Autor ovog rada je imao više redovnih kontakata sa ljudima iz ANCA i beležio njihova iskustva i tehnike u okupljanju i mobilisanju dijaspore u Americi. Ova organizacija je kroz jednostavno prikupljanje podataka preko US Cenzus Bureau (Američka kancelarija za popis stanovništva) utvrdila tačno na kojim mestima i u kom broju žive ljudi jermenskog porekla. Rasprostranjenost i brojnost jermenskog naroda u Americi navodi i Džulijen Zarifijan u svojoj knjizi: „Po popisu Američkog biroa za popis stanovništva iz 2010. godine, 447.580 ljudi se izjasnilo da imaju jermensko poreklo. U svakom slučaju, od više od 300.000.000 Amerikanaca u 2010. godini, Jermena je jako malo: oko 0,14% populacije po Kancelariji za popis stanovništva i oko 0,65% po nezvaničnim procenama”.¹⁷

---

¹⁵ Immanuel Ness, *Encyclopedia of Interest Groups and Lobbyists in the United States*, Volume Two, p. 617.

¹⁶ Julien Zarifian, *The Armenian-American Lobby and Its Impact on U.S. Foreign Policy*, p. 509.

¹⁷ *Ibid.*, p. 505.

Pošto se popis u Americi obavlja svakih deset godina, između ostalog da bi se utvrdilo koliko koja savezna država ima kongresmena za izbor, ova jermenska organizacija je utvrdila tačan broj Jermena i u kojim kongresnim distriktima žive. Problem je jedino što se u Americi ljudi često ne izjašnjavaju po nacionalnosti, već samo kao Amerikanci. Tada oni pronalaze Jermene po pripadnosti jermenskoj crkvi ili na druge načine. Nakon toga ANCA preko svojih kancelarija kontaktira sve te ljude, šalje im materijale mejlom ili poštom, zove ih telefonom, upućuje na lokalne podružnice i klubove u koje treba da se jave. Tu se aktivnost ne zaustavlja jer ih onda stalno mobilizuju da pišu svojim kongresmenima, da ih zovu telefonom (obezbeđuju im tačno šta treba da kažu), upućuju ih da odu sami u što većem broju do kancelarije kongresmena u izbornom distriktu i traže konkretne stvari od značaja za Jermene. Tako svaki kongresmen i senator ima utisak da su Jermeni dobro organizovani i prisutni u njegovoj izbornoj bazi i mora da ih sasluša. Problem sa jermenskom dijasporom, kao što smo već rekli, je u tome što su prilično izolovani na nekoliko izbornih distrikta. To znači da ne mogu računati na preveliki broj senatora i kongresmena, naročito jer je aktivnost jermenskog lobija najčešće izvan domašaja i informisanosti jermenske ambasade u Vašingtonu. Suren Avetisijan u svojoj knjizi objašnjava neaktivnost jermenske Vlade oko lobiranja i oslanjanje na dijasporu: „Postoji još jedan važan aspekt u ovome, a to je da Vlada Armenije nije čak ni opredelila bilo kakvu sumu za lobiranje u Vašingtonu. Objašnjenje bi moglo da bude da je razlog za to što jermenska dijaspora promovira svoje ciljeve kroz skupljanje novca unutar same zajednice ili, kako Njuhaus ističe da – Jermenska zajednica u SAD, koncentrisana u Kaliforniji, Merilendu, Masačusetsu, Nju Džersiju i Njujorku... je nadvišena snagom i uticajem samo od strane izraelskog lobija”.¹⁸

Ipak, vođeni angažovanjem ANCA i AAA, dve najznačajnije organizacije jermenskog etničkog lobija, oni ostvaruju uspehe i štite interese Armenije, tj. drže ih u ravni sa američkim spoljopolitičkim interesom.

Ove organizacije imaju značajne razlike i međusobni rivalitet, što u svom radu zapaža Hiter Greg: „Kreiranje jermenskog etničkog lobija u Americi je još jedan primer paralelnih organizacija (misli se na ANCA i AAA, prim. BS) stvorenih kroz ideološku šizmu unutar jermensko-američke zajednice. Ovaj odeljak tvrdi da je takmičenje između dve lobi grupe, ANCA i AAA, stvorilo hipermobilizaciju resursa unutar jermensko-američke dijaspore. Takmičenje je istaklo ciljeve i uspehe jermenskog lobija i njihovog napora, jer i pored različitog

---

¹⁸ Suren Avetisyan, A Master Essay, *The Role of the Armenian Diaspora in the USA*, American University of Armenia, School of Political Science and International Affairs, Yerevan, 2013, p. 24.

pristupa uticaju na Vašington dve lobističke organizacije, one se uglavnom slažu u političkim ciljevima".¹⁹

Zbog čega je onda Turska, kako je to donekle prihvaćeno u Vašingtonu, uspješnija u lobiranju i pridobijanju ukupne američke spoljnopolitičke podrške? Šta Jermeni ne rade dovoljno dobro u svojim inače uspješnim lobističkim aktivnostima?

Pre svega, Jermeni uporno pokušavaju da nateraju američku administraciju i Kongres da priznaju Jermenski genocid, a to svakako nije pitanje od nacionalnog, spoljnopolitičkog ili bezbednosnog značaja za Vašington. U tim naporima oni ulaze u otvoreni antagonizam sa Turskom i Azerbejdžanom (koji najčešće prati sve poteze i stavove Turske), koja je jedan od najvažnijih američkih NATO članica. Vašington ne vidi značaj postojanja stalne krize u Nagorno Karabahu, niti ova kriza ima potencijal za širenje i eskalaciju. To je „mrtav konflikt“ ili „zaleđeni sukob“, koji se povremeno, retko, podgreje nekim oružanim incidentom, kao 2016. godine. Istovremeno je savremena Jermenija država u velikoj meri okrenuta Rusiji, njenoj ekonomiji, vojnoj saradnji i političkoj podršci. Hana Samir Kasab u svojoj knjizi primećuje dinamiku u rusko-jermenskim odnosima, koji su u novije vreme zadržali stabilnost i često strateško oslanjanje Jerevana na Moskvu: „Nova ruska doktrina je podrazumevala gradnju ruskih baza u Jermeniji da bi se osigurala i garantovala domaća i regionalna bezbednost za Jermeniju. Veze su unapređene nakon rata sa Azerbejdžanom, kulminirajući 1996. godine sa potpisivanjem rusko-jermenskih vojnih sporazuma. Ovi sporazumi su ojačali saradnju između dve zemlje u vezi sa koordinacijom i protokolom o opremi i deljenju infrastrukture. To je bio uvod u konačni jermensko-ruski Sporazum o prijateljstvu, saradnji i međusobnoj pomoći iz 1997. godine. Kao i u NATO, ovaj sporazum obezbeđuje vojnu pomoć ako je bilo koja od zemalja potpisnica napadnuta od treće zemlje".²⁰

Navedena situacija dodatno udaljava Vašington od Jerevana, pa i od jermenske dijaspore i njenog lobija. Turska je, sa druge strane, nesolidan, neposlušan i neprijatan partner, ali partner sa jednom od najmoćnijih armija u NATO. Turska je strateški bitna zbog granice sa Sirijom i rastuće uloge na Bliskom istoku i Libiji. Odnos Vašingtona sa Turskom nije samo zbog važnosti avio baze Indžirlik, niti zbog brane ruskom uticaju kao ranijih decenija. Sad je Turska ključar i vratar Evrope i Istoka, iako upravlja krizama na često veoma problematičan način. U takvoj postavci stvari, jermenski lobi deluje kao anahronizam sa svojim upornim pozivanjem na pitanje jermenskog genocida,

¹⁹ Heather S. Gregg, Working Paper #13, *Divided They Conquer: The Success of Armenian Ethnic Lobbies in the United States*, 2002, p. 10.

²⁰ Hanna Samir Kassab, *Weak States in International Relations Theory*, Palgrave MacMillan, New York, 2015, p. 127.

kao ključne tačke svog identiteta. Prosečan član Kongresa ovo teško prihvata, još manje razume zašto je to bitno za njegov reizbor ili za američke građane. I pored toga, mora se reći da su organizacije jermenskog lobija u Kongresu uspešne (ANCA i AAA). Ova uspešnost, stalno prisustvo i respektabilni brojevi kongresmena u njihovom kokusu mogu se videti u navodima iz knjige Džulijana Zarifijana: „Kongresni Kokus o jermenskim pitanjima je ustanovljen 1995. godine, i sad je jedan od najvećih kokusa u Predstavničkom domu. U svom sastavu je imao više od 150 članova, a po sajtu ANCA trenutno (od juna 2014. godine) ima 88 kongresmena. Većina, iako ne svi, imaju značajnu jermensku zajednicu u svojim izbornim distriktima, i često imaju poseban odnos sa ovim Jermenima, čija je podrška u izbornim kampanjama potrebna. Zbog toga brane njihove interese u Kongresu”.²¹

Izrael je tu mnogo važniji, ne samo što je upornim radom stvorio takvu percepciju i na neki način „zarobio” američku spoljnu politiku na sopstvenim pozicijama, već i zato što je Izrael u srcu stalne krize koja traje decenijama i ne odlazi. Amerika ima ulogu upravljanja i reagovanja na krize, štiteći ulogu sile i obezbeđujući balans među silama. Ona ne može da gleda na drugu stranu, ma koliko to nekad delovalo logično. Jermeni nisu uspeli da se odmaknu od jednog pitanja, genocida, niti da uvere Vašington zašto je tako važan Nagorno Karabah i da li to i kako može dodatno izolovati Moskvu. Paradoksalno, snaga etničkog lobija kao što je jermenski raste proporcionalno kako se Ankara udaljava od Vašingtona i približava Moskvi, ili se ponaša kao hegemon u susedstvu. Uporedo sa tim, mora se imati u vidu i jermenska spoljna politika koja je zasnovana na „doktrini komplementarnosti” prema velikim silama i moćnim susedima. Ova doktrina je opisana u knjizi Hane Samir Kasab: „Jerمنيја je usvojila spoljnopolitičku doktrinu komplementarnosti, uklapanja. Predstavljena od strane predsednika Jerمنيје Roberta Kočariјana i nastavljena od strane njegovih naslednika, ova doktrina cilja na promociju jermenskog razvoja, istovremeno ostajući odvojen od politike velikih sila (neka vrsta kavkaske nesvrstanosti, prim. BS). Ovo je proklamovano kao način da se interesi Rusije i Zapada preklapaju, pre nego da se sukobljavaju”.²²

Tu bi mogla biti šansa za veću vidljivost i uticaj jermenskog lobija, ali samo ako napusti „slepu ulicu” jermenskog genocida kao jedine teme i dokaže spremnost Jerevana da se odupre Moskvi i njenom uticaju. To je, naravno, teorija.

Jasno je da će se ova trka nastaviti i da jermenski lobi nastupa sa dobrih pozicija koje su omogućile dve snažne lobi organizacije, koje nadilaze realnu moć u realnim brojevima jermenske dijasore u Americi.

---

²¹ Julien Zarifian, *The Armenian-American Lobby and Its Impact on U.S. Foreign Policy*, p. 508.

²² Hanna Samir Kassab, *Weak States in International Relations Theory*, p. 124.

7. SRPSKI LOBI U AMERIČKOM KONGRESU

Prvi doseljenici srpskog i crnogorskog porekla su počeli da stižu u Ameriku početkom 19. veka. Poznat je slučaj Đorđa Fišera, koji je čak imao istaknutu ulogu u ratu za nezavisnost Teksasa, što se može videti na internet stranici teksaške državne biblioteke i arhivske komisije Teksasa.²³ Mnogi su u godinama pre američkog građanskog rata naseljavani u južne države i stotine njih su bili učesnici ovog rata, mahom na strani Konfederacije. Naročito Srbi iz Nju Orleansa. Srbi i Crnogorci se naseljavaju i na Aljasci, a kasnije u Pensilvaniji, Ilinoji, Indijani, Kaliforniji i Floridi. U pitanju je bila mahom ekonomska emigracija iz tadašnje Austro-Ugarske, dakle, iz Dalmacije, Bosne, pa i iz Crne Gore. Došlo je do brzog organizovanja Srba u Americi u prva društva i formiranje prvih crkava. Radili su u rudnicima, kao farmeri i sitni trgovci, kasnije u čeličanama i auto industriji. Mora se reći da su američki Srbi dali svetu dva velikana, Nikolu Teslu i Mihajla Pupina, ali i mnoge druge ljude u američkoj nauci, industriji, biznisu, obrazovanju i umetnosti. Broj Srba u Americi nije precizno određen. Ima ih između 350.000 i 1.000.000. Broj naveden na zvaničnom internet sajtu Biroa za popis stanovništva SAD je prilično obeshrabrujući, ali istovremeno bliži realnom broju Srba u Americi.²⁴ Problem je kao i sa ostalim dijasporama, jer se u američkom popisnom formularu ne ostavlja opcija koja bi ohrabrila ljude da se izjasne kao Srbi. Rezultat je da, na primer, u Čikagu ima mnogo više Srba nego što popis pokazuje. Ti ljudi češće biraju, kao i Jermeni, da se izjasne kao „Amerikanci – belci evropskog porekla” i onda ostaje samo opcija odgovora na pitanje: „Kojim jezikom govorite u kući?” No, prisustvo Srba i njihovo doseljavanje u nekoliko talasa nije dalo rezultate u njihovom većem političkom uticaju u SAD.

Postoje brojne zablude i mitovi koji preuveličavaju značaj Srbije i Srba u Americi. Počevši od one da je Pupin direktno tražio od Vilsona ustupke u teritorijama za vreme održavanja Versajske konferencije (viđao se eventualno samo sa pukovnikom Edvardom Hausom, glavnim savetnikom predsednika Vilsona i zaista veoma uticajnim čovekom, koji doduše nije imao dana vojne službe, a zvali su ga pukovnikom), do one da se srpska zastava vijorila nad Belom kućom. Ne postoje jasni dokazi da je ikad bilo tako i nigde nije zabeleženo da je naša zastava ikad bila iznad Bele kuće, pored reči ohrabrenja

²³ Internet stranica Državne biblioteke Teksasa i Arhivske komisije; https://www.tsl.texas.gov/exhibits/navy/geo_fisher_apr22_1842_1.html, (pristupljeno 14. maja 2020).

²⁴ Internet stranica američkog Biroa za popis stanovništva (US Census Bureau), navodi broj od 189,671 Srba u Americi; <https://data.census.gov/cedsci/table?q=serbian%20orthodox%20religion&tid=ACSDT1Y2013.B04003>, (pristupljeno 14. maja 2020).

i poziva predsednika Vudroa Vilsona. Jedini trag je izjava o tome na sajtu američke ambasade u Beogradu, dok u članku u uglednom New York Times-u iz 1920. godine piše da je te godine prva strana zastava ikad podignuta iznad Bele kuće bila francuska.²⁵ Prema tome, ne možemo biti sigurni ni da jeste bilo zastave ni da nije bilo. Dodajmo i mitologiju kojoj smo skloni o „dva miliona Srba u Americi” i „Čikago je srpski grad” i slično. Srbija je uspostavila diplomatske odnose sa SAD 1882. godine. Nikad, osim u vreme Prvog svetskog rata, Srbija nije imala zaista organizovan napor da se dijaspora politički i lobistički okupi i deluje prema američkoj administraciji i Kongresu. Bilo je dodatnih pokušaja od strane četničke emigracije nakon Drugog svetskog rata i promocije operacije Halijard, što je rezultiralo Trumanovim odlikovanjem Draže Mihailovića, ali se tu i stalo jer je socijalistička Jugoslavija zauzela poziciju suprotnu Staljinu. Pupin je bio jedan od čelnih ljudi Srpske narodne obnove u Americi i ova organizacije je učinila dosta na pomoći Srbiji tokom Prvog svetskog rata. Do kraja Drugog svetskog rata srpska dijaspora u Americi nije patila od previše surevnjivosti i nesloge, ali ni previše aktivnosti prema američkim donosiocima odluka. Postojale su organizacije Srba u Americi, ali su se bavile primarno očuvanjem identiteta, obeležavanjem svetkovina i pomoći u čuvanju jezika i vere.

Talas emigracije nakon Drugog svetskog rata i dolazak desetina hiljada Srba u Ameriku je, nažalost, ojačao podele i pristup „gledanja svog posla”. U borbi za opstanak i napredovanje u novoj zemlji američki Srbi su čuvali svoj identitet koliko su mogli, ali se nisu previše borili za uticaj u Administraciji i Kongresu. Imali su snažna imena u sportu, vojsci, obaveštajnoj zajednici i nauci, ali na političke procese nisu previše obraćali pažnju. Izuzeci su svakako Helen Delić Bentli, Majkl Đorđević, Obrad Kesić, Melisa Bin Luburić i Rod Blagojević.

Može se reći da je viši stepen mobilizacije za proteste u određenim srpskom krugovima u Americi bio kad bi, na primer, Tito dolazio u posetu SAD ili kad bi se trebalo protestovati na Dan Republike SFRJ. Ambasada i konzulati SFRJ su često bili mete protesta i nekog vida ugrožavanja od strane srpske, ali i drugih emigracija nastalih nakon Drugog svetskog rata.

U situaciji doskora podeljene Srpske pravoslavne crkve u Americi, brojnih organizacija Srba koji su se bavili očuvanjem identiteta, jezika i kulture, došlo je i do raspada SFRJ, ratova i užasnog kaljanja imena Srba u Americi, mahom kroz medije, Kongres, ali i popularnu kulturu. Taj period devedesetih godina obeležile su lobističke aktivnosti Hrvata, Albanaca i Bošnjaka, angažovanje uglednih lobi firmi da ih zastupaju u Vašingtonu, ali i nepodeljene

---

²⁵ Internet stranica NY Times sadrži članak iz 1920. godine o „prvoj ikad stranoj zastavi nad Belom kućom – francuskoj zastavi”; <https://www.nytimes.com/1920/07/15/archives/first-foreign-flag-over-white-house-french-tricolor-flown-in-honor.html>, pristupljeno 14. maja 2020. godine.

podrške Administracije i Kongresa tim stranama u ratovima u Jugoslaviji. Srbi u Americi su osećali izolovanost, stid i nepravdu. Uporno su se trudili da pobeđi prava istina o tim ratovima i „ničim izazvanim sankcijama protiv Srbije“, kako se tad govorilo. Tad je osnovana najuglednija i najjača organizacija Srba u SAD, Kongres srpskog ujedinjenja (Serbian Unity Congress), sa namerom da lobistički deluje, edukuje američku javnost i donosioce odluka i promovise istinu o Srbiji u borbi za njene interese u SAD. Nemojmo zaboraviti da je to vreme kad Srbija u Vašingtonu nema višeg predstavnika od otpravni-ka poslova i par diplomata, a u našoj misiji pri UN u Njujorku diplomate nemaju dozvolu ni da uđu u zgradu na Ist Riveru. Ono što se mora reći je da ni naša država, a ni dijaspora, nisu pridavali preveliki značaj radu sa američkim Kongresom. Toga nije bilo ni tokom vladavine Tita (jer je Kongres s pravom bio viđen kao antikomunistička tvrđava), ni za vreme Miloševića (jer su tamo „srpski neprijatelji koji vole neprijatelje Srba“). Pri čemu je albanski lobi bio potpuno pasiviziran u Kongresu od 2000. godine. Kad je počela snažnija aktivnost naše ambasade u Vašingtonu 2003. godine Albanci nisu imali formiran svoj kokus. Mislili su da je „posao sa Administracijom završen“.

KSU je počeo ozbiljno da radi već 1991. godine, i u njemu su ključni ljudi bili Majkl Đorđević, Jasmina Vujić, Helen Delić-Bentli i mnogi drugi. Otvorili su kancelarije u Vašingtonu, kao i u Beogradu. Počeli su da se organizuju susreti, gostovanja intelektualaca, medijskih radnika i političara. Ono što je važno reći jeste da je ova organizacija radila zaista naporan, ali sizifovski posao. Pokušavali su da ubede američku administraciju i javnost da je Srbija oklevetana i da nema svoje krivice za ratove, kao i da je Slobodan Milošević “good guy”, što je bilo nemoguće i neostvarivo. Starije generacije doseljenika su i dalje redovno išli u crkve u Americi, na skupove dijaspore i susrete na praznike, dok su mlađi pokušavali sve više da se uklope u američko društvo i nisu bili opterećeni problemima identiteta.

Mora se odati priznanje naporima KSU na tome što su razumeli važnost delovanja u Vašingtonu, otvaranje kancelarija tamo i rada sa određenim američkim zvaničnicima. Ipak, ono što nije bilo uspešno bio je pokušaj da se promovise jedna loša politika, zbog čega su najčešće imali zatvorena vrata pred sobom. Krajem devedesetih godina su ljudi iz KSU počeli efikasno da kritikuju režim u Srbiji, pri čemu su se tu dosta angažovali Majkl Đorđević i Obrad Kesić. Posebno moramo istaći značajnu ulogu i ogromnu pomoć svim naporima Srbije i Srba u Kongresu koju je pružao pokojni senator Džordž Vojnović iz Ohaja.

Ono što je jasno je da KSU ipak nije uspeo da napravi jedinstvenu bazu srpskih kontakata u Americi, po kongresnim distriktima, niti da usvoji jedinstvenu poruku koja bi se delila poštom kongresmenima i senatorima, pozive Srba svojim predstavnicima u Kongresu, niti da organizuje redovne posete Kapitolu. Kada su i organizovane posete kongresmena, one su često bile opterećene ličnim viđenjem ratova na prostoru Jugoslavije, osećajem velike nepravde, kao i unapred utvrđenim predrasudama prema kongresmenima i

senatorima zbog njihovog držanja prema Srbiji tokom devedesetih godina. To se vidi iz medijskih i kongresnih izveštaja o nekoliko kongresnih poseta Srbiji i odlaska na Kosovo i Metohiju grupe kongresmena i senatora, koji su tad razvili snažan osećaj podrške Albancima. Naročite su bile značajne posete senatora Boba Dola, kongresmena Džoa Diogardija i Toma Lantoša.

Saradnja sa ambasadom je bila kurtoazna i površna i nije prihvatana skoro nijedna sugestija o organizovanju i boljim rezultatima. Takođe, nije prihvaćena ideja o formiranju PAC-a, niti o ujednačavanju poruka i angažovanju većeg broja volontera koji bi neprekidno zvali kongresmene po distriktima u kojima žive Srbi i na taj način vršili pritisak. Ideja o formiranju Srpskog kokusa nije shvatana ozbiljno i čini se da je često bilo važnije da se istaknu neke zasluge iz devedesetih u srpskoj dijaspori nego da se tom pitanju zajednički pristupi.

Naravno, srpska dijaspora u Americi nije ništa lošija od drugih dijaspore. To znači da nema previše ljudi zainteresovanih i motivisanih za ozbiljan rad na lobiranju, bez ideoloških opterećenja, kao i da u našoj dijaspori ima poslovične nesloge. Nisu Srbi u tome ništa drugačiji od drugih. O tome se više može pročitati u knjizi autora ovog rada *Depeša Vašington*.²⁶

Formiranjem Srpskog kokusa u američkom Kongresu 2004. godine, gde je ključnu ulogu odigrala veza između naše ambasade i određenih kongresmena (od kojih većina i nema Srbe u svojim kongresnim distriktima), stvari su pokrenute većom brzinom. Ovaj kokus je omogućio da se glas Srbije čuje na Kapitolu hilu i da se više veoma štetnih rezolucija zaustavi, a one koje su pozitivne po Srbiju usvoje. Srpski kokus je u jednom momentu imao 35 članova i bio je bikameralan jer je imao i tri senatora u svom sastavu. To je retkost za američke prilike i pokazivao je brzo rastući uticaj ove grupe u Kongresu, koja nije bila svemoćna, ali je održana do danas.²⁷

Jedan uspešan, jedan neuspešan i jedan polovično uspešan lobi

1. Etnički lobi je uspešan u Kongresu ako ima dobru organizaciju po celoj Americi, naročito tamo gde žive ljudi porekla tog lobija. Ta organizacija mora da ih drži na stalnoj vezi, da ih usmerava, mobiliše i angažuje. Oni moraju ciljati članove Kongresa za konkretne aktivnosti, glasanje, pisanje rezolucija ili amandmana, pisama predsedniku SAD. Organizacija podrazumeva informacije o ljudima tog porekla u Americi, gde žive, u kojim izbornim distriktima, ko im je kongresmen, a ko senator. Potrebno je ljude uklopiti u politički život Amerike. Mora im se svima pružiti jasno uputstvo šta da govore kad zovu kancelarije kongresmena (najbolje u samom izbornom distriktu, jer ih svi članovi

²⁶ Borko Stefanović, *Depeša Vašington*, str. 49–53.

²⁷ *Isto*, str. 95–101.

Kongresa imaju), šta da traže konkretno od njih, kao i da ta aktivnost mora biti stalna.

2. Pored organizacije je neophodna vera u cilj i snažna motivacija da se pomogne matičnoj državi, tj. otadžbini. To pre svega znači da se ciljevi postavljaju realistično, na malom prostoru i što uže. Ciljevi ne mogu biti npr. „promena mišljenja SAD”.
3. Da bi neki etnički lobi bio uspješan mora da postoji kriza. Iako ovo zvuči možda surovo, bez krize nema ni pažnje, a ni zainteresovanosti američke administracije i Kongresa. Dakle, moraju da razumeju da je nešto problem, zašto to ugrožava Ameriku i ko su „dobri momci” u nekom sukobu. Nema uspešnog lobiranja ako se lobira za nešto što je previše udaljeno od američkog spoljnopolitičkog interesa ili civilizacijskih vrednosti i ako se žele držati beskrajna istorijska predavanja. Na primer, nema tog novca koji može u Vašingtonu postići pozitivan odjek o Iranu i potezima iranskih vlasti. Slična je stvar i sa Saudijskom Arabijom, koja daje ogroman novac svake godine na lobi firme.
4. Potrebno je vreme i upornost. Nema uspešnog etničkog lobiranja bez ovog elementa. Nijedan od navedenih uspešnih lobija, pre svega izraelski i jermenski, nisu uspjeli odmah. Bilo je potrebno nekoliko generacija lobista.
5. Lobi prodaje vrednosti, ne ideologiju i politiku. Ukoliko se približe američkom setu vrednosti etnički lobi će biti uspešniji. Nije čudo da je Izrael uspeo da ubedi Vašington da su oni jedina demokratija u regionu Bliskog istoka i da brane osnovne američke vrednosti. Danas skoro da ne postoji razlika između dve spoljne politike.
6. Svi etnički lobiji u Americi su lobiji „malih država”. To znači da su države koje su male i koje imaju probleme prinudene da lobiraju i uposle sve kapacitete, ljudske (dijasporu) i materijalne, da bi postigle zaštitu svojih interesa pored giganta svetske politike i vojne moći kakva jeste Amerika. Srećne i velike države nemaju razvijene etničke lobije, a naročito velike sile za tim nemaju potrebu. Njihova moć i eventualna prevaga u ostvarenju interesa zavise pre svega od njihove snage, ne i od strateške lobističke delatnosti.
7. Nema uspešnosti lobiranja u Vašingtonu bez pune koordinacije sa diplomatsko-konzularnim predstavništvima matične države, uz izbegavanje angažovanja lobi firmi za ove poslove jer se pokazalo da su rezultati minimalni, neprimetni, a skupo plaćeni.

BIBLIOGRAFIJA

- [1] Avetisyan Suren, A Master Essay, *The Role of the Armenian Diaspora in the USA*, American University of Armenia, School of Political Science and International Affairs, Yerevan, 2013, p. 24.
- [2] Gregg Heather S., Working Paper #13, *Divided They Conquer: The Success of Armenian Ethnic Lobbies in the United States*, 2002, p. 10.
- [3] Kassab Hanna Samir, *Weak States in International Relations Theory*, Palgrave MacMillan, New York, 2015, p. 127.
- [4] Marrar Khalil, *The Arab Lobby and US Foreign Policy*, Routledge, New York, 2008, p. 5.
- [5] Mearsheimer John J., Stephen M. Walt, *The Israel Lobby and US Foreign Policy*, p. 119.
- [6] Ness Immanuel, *Encyclopedia of Interest Groups and Lobbyists in the United States*, Volume Two, p. 600.
- [7] Stefanović Borko, *Depeša Vašington*, Dan graf, 2017, str. 49–53.
- [8] Tromblay Darren E., *Political Influence Operations*, Rowman & Littlefield, Lanham, Maryland, 2018, p. 124.
- [9] Zarifian Julien, *The Armenian-American Lobby and Its Impact on U.S. Foreign Policy*, Springer, New York, 2014, p. 507.

Borko Stefanović

ETHNIC LOBBIES IN THE US CONGRESS AND THEIR INFLUENCE ON DECISION MAKING

Abstract

The paper deals with three examples of ethnic lobbies in the US Congress, trying to determine more and less successful examples from the three mentioned. Israeli, Armenian and Serbian lobbies are being described. The author presents their activities, experiences, the scope of their activities in the Congress, but also clear indications of the path to take in order to achieve a successful lobby in the Congress and avoid the traps of unsuccessful examples, using empirical parameters and professional literature. The author was guided by the hypothesis that a successful lobby cannot be realized in Washington if there is no connection between the agile embassy of a given state in the USA, the organized diaspora and certain but achievable foreign policy goals of a state that wants to achieve diplomatic success in the USA and bring its interests closer to Washington. The second hypothesis highlights the weak effect of engaging lobby firms to exert the influence of a

particular state in Washington, with numerous unsuccessful examples. The conclusion of the author is that the best performance, along with breaking the stereotype about the monetary influence in the Congress, is certainly the persistent and organized work of the diplomatic mission in conjunction with the instructed and mobilized diaspora in the USA.

Key words

Lobby, Congress, AIPAC, Serbian Unity Congress.